

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Lvgdvnensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66816)

PROVINCIA
LVGDVNENSIS.

Septem hæc provincia sedibus continetur, socijs centum amplius ac sexaginta. Lugdunensis tres numerat & viginti. Turnonensis quinque & triginta. Anemonensis duodequadraginta. Billomæa quattuor & viginti. Camberiacensis tridecim. Diuionensis vnde viginti. Decem minus Dolana. Vita functi sunt duo, ad Societatem se aggregauere viginti.

COLLEGIUM LVGDVNENSE.

Illustris fuit erga Lugdunensis Collegij socios diuinæ providentiæ cura: qui cum in apertis pestilentia periculis versarentur quippe quæ continetes iam ædes inuaserat, semper tamen fuerunt incolumes. Nec sine causa; voluit enim Dominus opis aliquid afferris, qui non minus animo quam corpore laborabant. nã cum tertium iam annum quos pestis teneret omni saluari præsidio carerent, nostri ciuium rogatu hoc oneris susceperunt, vt apud eos & cohortationes haberet, & bis terue in hebdomada rē diuinam facerent. plurimiq. nostrorum monitis pro sua incolumitate vota facientes sponponderunt B. Mariæ dicata templa se lustraturos, quod & frequentissimi postea cum sacerdote nostro fecerunt. Per idem tempus cum pestis vitanda

de causa nonnulli è nostris vrbe cessissent, locosq. propinquos obissent, rudes populos ea, quæ ad animi salutem pertinent docuerunt. Pagus quidam hæreticus est, quo ex alijs pagis ad audiendum Ministrum plurimi confluebant: nostri quanquam garriente & obluſtante ministro suis concionibus perfecerunt, vi muli eo relicto sese transferrent ad nostrum. præsertim quod inaudierant, eum & congressum vitare nostrorum, & de religione certamen. Itaq. Deo bene iuuante hæresim eiurauere complures. Scholæ multis iam mensibus intermissæ, octobre ineunte, reuocatae sunt. Ex ijs prodeunt adoleſcētes non minus pietate quam doctrina præstantes. Vnus parentibus natus hæreticis, non raro male acceptus à patre, quod & Geneuam proficisci nollet, & Catholicorum more viueret, non modo constanter in suscepta religione permansit; verum etiã postea, mortuo parente cum ipse quoque grauiter ægrotaret, multis precibus à matre contendit, vi quando iam supremus dies adesset, aduocaretur de Societate Sacerdos: negauitq. se quicquã è præscriptis pharmacis hausturum, nisi prius animum confessione purgasset. Ergo Sacerdotem quem quærebat accitum, expiatisq. rite peccatis morientem ne se desereret obsecrabat: verebatur enim æger, ne si pater abiret, simulato religiosi viri ornatu, id quod in parentis obitu factum est, minister induceretur hæreticus. Quare tandem apud eum Sacerdos ille fuit, quamdiu animam Deo redderet. Frater autē natu maior peccata Patri confessus, cum ad id tempus fuisset hæreticus, factus est repente Catholicus.

T U R N O N E N S E.

E Turnonensi Collegio ad varias de more regiones
 ium est. In oppido, ubi vigesimum iam annum do-
 minabatur hæretici, multæ sunt confessiones exceptæ,
 eorum præsertim, qui numquam erant ante confessi.
 Multi ad Ecclesiam Catholicam reuerterunt, effectū-
 que, ut quod templum ab hæreticis esset euersum, in-
 terposita Domini Turnonij auctoritate, eorundem e-
 tiam instauraretur expensis. Supplicationes toto Del-
 phinatu cum insigni celebritate decretæ, ut interdum
 octo hominum millia, sublato conditionis ætatisq. di-
 scrimine, nudis pedibus, frequentibus imbribus ad lon-
 ginq. loca prodierint. Abest Turnone vrbs quædam,
 quam Romonum vocant, passuum millia nouem. in ea
 extitit repente tanta vis erucarum, ut etiam priuata-
 rum ædium parietes, mensas, lectos, pauimenta conte-
 gerent. Ciues rei nouitate percussi, petere ab eo opem
 qui quondam simili pœna affecisset Aegyptum; decre-
 tisq. nostrorum hortatu supplicationibus, omnis illa e-
 rucarum vis depulsa est: quin ipsi quoque ciues solito
 meliores effecti, concionatorem summis precibus po-
 stularunt. libros hæreticos protulerunt, templum diu-
 iam neglectum, ac prope dirutum restituerunt:

Aliæ porro Prouinciæ Decreto Regis lustratæ sunt.
 in his Viuariensis Diœcesis. cuius nobilitas tam virorū
 quam feminarum Ecclesiæ Sacerdotia vi occupat. ex
 qua re multæ iam cædes extiterant, digladiantibus in-
 ter se nobilibus, qui primi in Ecclesiæ redditus inuola-
 rent.

vent. Ad Regem delata res est, ut provincia statu per
 specto, ei quoad fieri potest occurrat. Oppidum est in
 Delphinatu quadraginta amplius millia passuum Tur
 none distans, quod bellis ciuilibus erat veluti quoddam
 hæreticorum asyllum; in eoq. rerum positur opulen
 tus quidam hæreticus. Catholici, qui cū hæreticis pro
 miscue versantur, certum hominem, qui concionatorē
 postularet, ad Rectorem collegij legarunt. Is cum pro
 pter penuriam hominum negaretur, nuncius aduolu
 tus ad genua, Rectorem cum lacrimis obsecrauit, ne
 Christi oues omni præsidio spoliatas inter lupos versa
 ri pateretur. eius lacrimis precibusq. dati sunt duo,
 qui duodecim ibi dies tanto hominum concursu concio
 nati sunt, quantum diu ante nemo meminerat: & quod
 magis mirandum est, ipsis quoque profestis diebus cum
 suo quisque munere occupatur. cum vero opifices, ne
 matutinam concionem amitterēt, tardius mane reuer
 tentur ad opus, vehementerq. qui eos mercede condu
 xerant, quererentur, respondebant malle se pecunia,
 quam concione carere.

Fons est ad quintum lapidem recens inuentus, præ
 ruptis montibus ita conclusus, ut nisi quis deorsum se
 ex alto demittat, eo penetrare non possit. Quoniam ve
 ro aqua illa tanquam optimum medicamentum habe
 tur, magna illuc ex omni hominum genere turba con
 fluit. Venerat & minister hæreticus, ut apud suos con
 cionaretur, & Calvinianam cœnam obruderet, quod
 ubi nostri senserunt; eo ipsi quoque, ut illam pestem a
 uerterent, contenderūt; hominemq. cum conuenissent,
 theologiæ thesibus, quæ in Collegio propugnandæ es

sent, oblati, ad disputationes inuitat. ille certamen ab-
 nuit, quod latine nesciret. tū maximo suorū pudore re-
 pēte dilapsus, nusquā amplius comparuit: ita peste illa
 sublata facilius patefactus est aditus ad catholicos
 instituendos. Principio Venerande crucis insignia non
 procul à fonte cum lacrimis canticisq. defixa sunt, ad
 eamque sepe diuina res facti, sepe scelera expiata
 multorum. Bibliopola ibi erat hæreticus, qui libros i-
 tem vendebat hæreticos: nostri, vt ei incommodo me-
 derentur, alium Catholicum, qui Catholicos è regio-
 ne proponeret, euocarunt. Visum est Catholicis quasi
 quoddam de cælo robur allatum; hæretici vero perin-
 de animo consternati, ac si graui aliqua tēpestate per-
 culsi essent. Superiore anno propositis tum philoso-
 phiæ tum theologiæ thesibus, Nemansenses ministri li-
 bello in eas edito nescio quid calumniati sunt. nostri
 hoc anno iisdem repositis thesibus, epistolaq. qua facti
 ratio continebatur, adiecta, hæreticos illos ad disputa-
 tionem inuitarunt. Vbi disputationum dies affuerunt,
 quæ diebus quinq. habitæ sunt, sella semper ijs in are-
 na seruata est, sed semper inanis. cumq. de superiore
 loco theologus ministros illos, antequam quemquā al-
 lium ad disputandum admitterent, inuitasset, nemo vn-
 quam comparuit. Affuit tantum Doctor quidam hæ-
 reticus, qui vt certamē iniret, per amice rogatus, nun-
 quam tamen adduci potuit. Ita mirum silentium inter
 hæreticos consecutum. quibus cum etsi cominus agi nō
 potuit, eminus certe agetur. excuditur enim liber in
 eos, vt ei, quo theses nostras exagitarunt, respondeat-
 ur. cui si vicissim respondere velint, nā illi prius theo-
 logiam

logiam & litteras docendi sint.

A V E N I O N E N S E.

A Venionensi Collegio Probationis domus adiun-
cta est. ea complures hoc anno adolescentes ad-
misi, qui egregie cum parentibus decertarunt. Vnus
matrem hæreticam suspirijs & lachrimis prope con-
fectam, quæq. ad eius pedes, ne se desereret, supplex
abiecerat, fortiter repulit. Alij è priuatis parentum
custodijs elapsi, magno sibi paupertatem Societatis e-
merunt; præter eos qui etiam num custodia tenentur
includi: quorum cum perspectus erit euentus, tum de-
mum de illorum pugna & victoria dicetur. Extra Vr-
bem cum alijs alio missi, tum ad Nemansenses præci-
puo cum fructu. Est Nemansum Galliæ ciuitas Nar-
bonensis, propugnaculum hæreticorum. Hic diu nostri
non sine aperto vitæ discrimine commorati septingen-
tos amplius ad Ecclesiam Catholicam reuocarunt. Et
confitentes cum de ciuitate per multos, tum è vicinis
oppidis audierunt. in ijs senem octogenarium, cuius cū
& domestici, & oppidani omnes essent hæretici; num-
quam tamen aut prauis eorum opinionibus assentiri,
aut conciones audire, aut eorum inire cænam voluit;
ac ne ijsdem quidem precationibus interesse. Is igitur
triginta amplius millia passuum ad nos profectus, tan-
ta animi pietate, mæroreque confessus est; vt ne ab ho-
mine quidem urbano & catholicis moribus expolito,
ne dum à rustico atque impolito expectare tam mul-
ta potuisses. Discipulus quidam tredecim circiter

natus annos ab hæretica matre Turnonem ad Collegium missus, ad auitam religionem se transtulit. quo cognito hæreticorum ministri, dum anathematis metu territant matrem, fecerunt, ut ea Nemansum puerum reuocaret. quo cum venisset, & Patrem nostrum offendisset, usque adeo confirmatus est in sententia, ut ministrum totius Gallia Narbonensis facile principem sibi insidiantem, minitantemq. reiecerit. cumq. res progrediente tempore, si à nostris puer abesset, non carere periculo videretur, fugæ ille consilium coepit. Auenionemque venit, ubi victum potius sibi quæreret mendicando, quam ut susceptam semel religionem desereret. Sed mater miseratione commota non est passa quicquam à filio desiderari.

B I L L O M A E V M.

Frequens est in hoc Collegio Gymnasium, & quamquam grauis hoc biennio pestilentia ciuitatem occupauerat, mille tamen supra quingentos discipulos numerauit. Confessiones sunt auditæ complures, sed vninse vitæ ab vno & eodem Sacerdote trecetæ, ab alio ducetæ, aliæq. item ab alijs, quæ nullo certo numero finiuntur. Mulier quædam apud nos Sacramento- rum vsu ita profecit, ut acceptam in re domestica cladem non solum ipsa moderate ferret, sed ad eandem animi æquitatem Generum hortaretur. Plenum horreum ignis inuaserat, nec tamen tristior effecta, aut tritici coepit angi iactura, aut diuinis desperare praesidijs; sed æquo animo ad incendijs locum profecta, fuis

ad Deum precibus, quasi quibusdam aquis ignem ex-
 tinxit. Lites præterea multæ direptæ. in his vna quæ
 inter principes viros extiterat, quæ res eo gratior &
 admirabilior est visa, quo sæpius ante tentata nunquã
 successerat. Foris non minore fortassis vtilitate, quam
 domi versati sunt nostri. prauæ consuetudines de tẽ-
 plis sublatae sunt. tabernæ, & Caupona, quæ festis die
 bus à multitudine celebrabantur, exinanitæ, proposita
 graui multa, si quis in posterum ad eas diuerneret. Ad
 Ecclesiæ fidem reducti complures: à superstitionibus
 magicisq. artibus, quæ in hisce Auerniæ montibus plũ-
 rimum vigent, auocati non pauci. rustici, quorum agri
 ante annos aliquot grandine tacti erant, cum magum
 qui eam calamitatem auertere se posse iactabat, acci-
 re vellent, nostri fecere, vt ab ea cogitatione desisterẽt
 denique hæc & alia de genere eodem domi forisque
 sunt gesta. Camberiaci multum incrementi diuina
 res cepit. nam cum antea vix pauci aliqui sæpius, quã
 quotannis semel confiterentur, nunc primo cuiusque
 mensis dominico die tam multi ad eluendas animi la-
 bes, tum sumendum Christi corpus accedunt, vix vt
 Sacerdotes quinque satisfacere æque omnibus pos-
 sint. Quidam Gebennensis hæreticus auditus est, qui
 morbo pressus, cum ne tum quidem, vt eiuraret hære-
 sim, adduci posset, nostris adhibitis ita diuinitus est per-
 motus, vt Ecclesiæ Rom. imperio se sponte subiecerit:
 nec ita multo post, sacramentis omnibus expiatus vi-
 ta migrarit. Quidam toto capite intumescens aspe-
 ctum penitus amiserat, vitam etiam propemodũ amis-
 surus, nisi peccatorum confessione, & valetudinem

recuperasset & lucem. Dissidia etiam sublata duorum fratrum è prima nobilitate. quorum alter cum duodecimum iam annum, nullos liberos ex uxore susciperet, quoniam nostris auctoribus in gratiam cum fratre redijt: filium mox suscepit, eumque à Deo datum tanquam reconciliatæ pacis pignus agnouit.

Dolæ, quæ Vrbs est in comitatu Burgundiæ, hoc anno primum Societatis Collegium institutum est. à tribus magistris initium docendi factum est. Nostra autem instituendæ iuuentutis ratio valde probatur, acciditque ut cum publico in hospitio quidam verbis vteretur obscænis, à puero Gymnasii admoneretur, ea christianum hominem non decere. cumq. ille puerum, vnde ea didicisset interrogasset, respondissetque puer à Iesuitis, tum & admonitionem æquo animo tulit, & suos ad nos liberos, vnde bene viuendi præcepta peterent, missurum se dixit.

MISSIO EBREDVNENSIS,
& Sedenensis.

EBreduni, quæ superioris Delphinatus metropolis est duo de nostris sane quam vtiliter commorati sunt. nam & schola, quo quadringenti circiter auditores ventitant, aperta est, & confessiones exceptæ multorum, præsertim cuiusdam inter hæreticos ducis, qui Nigrorum indutus ornatu (sic enim genus quoddam sodalium appellant) sacratissimum Christi corpus non sine magna omnium admiratione suscepit: & quod maius est suos omnes ad eandem Ecclesiæ religio-

gionem adiunxit. Idem à femina factum genere non obscuro; quæ hæreticis nata parentibus, & in Biblyis vulgari idiomate Gebennæ editis diu multumq. versata, tandem concionibus permota nostris ad Ecclesiam Catholicam se decrevit adiungere. cumq. iam inde à prima ætate susceptas animi labeles elueret, tanta vi lacrimarum oborta est, ut præ doloris magnitudine institutam non semel confessionem abrumperet. Nunc non ipsa modo magna cum laude in instituto permanet, sed de reducendis ad ouile Christi domesticis vehementer agit. Itum est & Sedenā, quæ in Allobrogum finibus sita est, tutissimum hæreticorum hac tempestate perfugium. Eo igitur nostri profecti Gubernatorem vr̄bis quãuis hæreticum impulerunt, ut Missæ sacrificium nonum iam annum intermissum reuocaretur. ea re impetrata, quattuor circiter mēsiū spatio, tantū illi quotidianis concionibus profecerunt, ut homines bis mille ac sexcentos à peccatis absoluerint. ac principio quidē id modo factitabatur à pueris: sed puerorū tantū valuit exemplum, ut viri deinceps femineque primariæ eorum sequi vestigia nō dubitarint. Sed pœnitentium is numerus fuit, ut ratio facile non putetur. Calvinistæ tredecim ad sanam sunt reuocati doctrinam: eorum vero, qui hæreticorum accepta cena in fide Catholica fluctuabant, confirmati quingenti. Non numquam autem & cum ministris vtiliter dimicatum est non sine magno hæreticorum dedecore ac probro, qui vel è pugna discedebant inferiores, vel pugnam ipsam disputationemq. defugiebant. Et quoniam inter hæreticos agebatur, distribuenda fuerunt Catholi-

tholi-

tholicis, quæ Catholicorum sunt propria. Itaque cerea cœlestis agni simulacra tributa tanto in honore à Catholicis habebantur, ut eorum beneficio multa divinitus exorarint. Religiosa mulier ex his ceris particulam duntaxat quamdam in ora vestis cuiusdam delirantis feminae consuit. ea fuit tum sacræ illius cereæ vis, tum incensa mulieris fidei, ut continuo facta sit sana. Aliæ cum viros haberent immites & feros, eosdemq. hæreticos, clam in eorum thoracibus caligine hac eadem cera consuta, lenissimos sibi & mitissimos reddiderunt. quo factum est ut in pietatis officijs nullo iam suis coniugibus impedimento sint viri. Ancilla item dæmonem, cui se devoverat, advenientem, se seque horrendis vociferationibus territantem sacris agnorum ceræ, quas collo gestabat, abegit. Mulier alia sic agitabatur à dæmone, ut varijs corporis partibus intumesceret; sed nostris suadetibus aqua lustrali, Eucharistiaque adhibitis magno cum Catholicorum, tum hæreticorum stupore liberata est. ea postea cum rogaretur, cur Patris digitum sibi in os iniectum non momordisset, Quia, inquit, violari Sacerdos nullo modo potest. Gratiarum reconciliationes factæ non nullæ, præsertim inter matrem & filios ex honesta nobilique familia; qui cum mutuis odijs ita flagrarent ut ne Gubernatoris quidem auctoritate mitigari possent, expiatis confessione animis, Christi que corpore apud nos sumpto, tantum illis Christus attulit virium ut propinquorum omnium celebrato convivio communis gratulationis indicio, mutuis se se complecterentur amplexibus: cumque Ecclesiasticum Sacerdotium multos

L V G D V N E N S I S. 171

multos iam annos nefarie possiderent, continuo id
eius loci Sacerdoti reliquerint. Alia Mater cuius filia
hæretico nupserat, cum ab utroque graviter dis-
sideret; nostri conciliatis animis impetra-
runt, ut filia, quæ hæresim iam hau-
serat, una cū parente confessa
communicarit: Gener au-
tem magnam res-
piscendi spem
dederit.

PRO-